

378(477.63)(082)
P64

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «КРИВОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

Міжнародна науково-технічна конференція

Матеріали конференції

РОЗВИТОК ПРОМИСЛОВОСТІ
ТА СУСПІЛЬСТВА

Том 2

Кривий Ріг - 2016

ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ДИЗАЙНЕРІВ. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

В статті визначаються загальні орієнтири постановки проблеми формування естетичної культури майбутніх дизайнерів у ВНЗ та надається її теоретико-методологічний аспект.

Проблема та її зв'язок з науковими та практичними завданнями. На сучасному етапі цивілізаційного розвитку українського суспільства особливої гостроти й актуальності набуває проблема формування естетичної культури майбутніх дизайнерів, здатних глибоко сприймати, розуміти та творчо використовувати на практиці матеріальні і духовні цінності, організувати професійну діяльність за законами краси. Уміння взаємодіяти зі світом природного, встановлювати з естетичними цінностями дійсності та мистецтва непрямий діалог, привносити у навколишнє середовище елементи естетичної виразності має важливе значення, і тому вимагає відповідної суспільної уваги та педагогічного забезпечення у системі професійної підготовки майбутніх дизайнерів, покликаних створювати умови для естетизації найважливіших суспільних відносин, предметів побуту, засобів виробництва, способів життєдіяльності людини.

Формування естетичної культури майбутніх дизайнерів у вищих навчальних закладах має соціально-економічне, культурологічне та педагогічне значення. Адже професійна діяльність фахівців дизайнерського спрямування покликана бути на передових позиціях формування естетичного смаку в суспільстві, засвідчувати прагнення до високих, матеріальних та духовних цінностей, підносити продукцію художньо-творчого змісту до рівня сучасних потреб і запитів суспільства у прекрасному, досконалому, гармонійному, цілісному, природньому та доцільному. Вирішення зазначеної проблеми передбачає виявлення дизайнерами професійних і творчих здібностей, вміння сприймати навколишню дійсність у взаємозв'язку її змісту і форми, духовного і прагматичного, зовнішнього і внутрішнього, емоційного та раціонального. При цьому важливим є вміння тонко відчувати предмети і явища, прогнозувати шляхи та можливості соціального, технічного, гуманістичного, художнього та духовного розвитку людини і суспільства.

Аналіз досліджень та публікацій. Узагальнення основних положень наукових праць в галузі філософії, культурології, естетики, соціології, психології та педагогіки надає можливість визначити такі напрями наукових досліджень, що пов'язані із розв'язанням означеної проблеми: теоретико-методологічні засади навчально-виховного процесу в системі вищої школи (В. Кремінь, О. Сухомлинська, М. Євтух та ін.); питання формування художньої культури особистості (К. Ушинський, А. Макаренко, В. Сухомлинський та ін.); філософські основи формування естетичної свідомості (Л. Печко, Н. Крилова, І. Зязюн та ін.); психологічні особливості естетичного ставлення до дійсності і мистецтва (С. Максименко, І. Бех, Л. Виготський та ін.); питання культурологічного змісту естетичної діяльності (В. Біблер, Л. Левчук та ін.); соціологічні аспекти функціонування естетичних і художніх цінностей (Є. Квятковський, О. Семашко, Ю. Фохт-Бабушкін та ін.); теоретичні питання естетичного виховання молоді (В. Бутенко, С. Коновець, Н. Миропольська, О. Рудницька, Г. Шевченко та ін.); теорія і практика дизайн-освіти (Є. Антонович, В. Даниленко, І. Крилов, М. Рогожин та ін.).

Постановка завдання. Метою статті є надання теоретико-методологічного аспекту проблематики формування естетичної культури майбутніх дизайнерів у вищих навчальних закладах як науково-педагогічної проблеми.

Викладення матеріалу та результати. Аналіз наукових праць із проблем формування естетичної культури майбутніх дизайнерів свідчить про те, що окремі її аспекти отримали ґрунтовну розробку. Водночас на рівні теоретико-методичних досліджень проблема формування естетичної культури майбутніх дизайнерів вирішується недостатньо, зокрема, розкриваються лише окремі способи, форми та методи впливу на естетичну свідомість майбутніх дизайнерів, акцентується увага на розрізних спеціальностях дизайну, визначається зміст дизайн-освіти, пов'язаний з вимогами індустріального суспільства минулого. Це зумовлює необхідність систематизації змісту естетичної

освіти дизайнерів, уніфікації існуючих принципів і методів формування естетичної культури дизайнера як цілісного і багаторівневого духовного утворення, динамічного за характером розвитку функціонуванням, здатного до самореалізації та самовдосконалення.

Концепція дослідження полягає в розгляді формування естетичної культури майбутніх дизайнерів як складової цілісного процесу їх професійної підготовки, конкретизація її змісту визначення шляхів забезпечення її ефективності за певних педагогічних умов. Розуміння естетичних ідеалів щодо продуктів дизайнерської діяльності повинно виходити, перш за все, з доцільності подальшого використання людиною, збереження природних ресурсів та принесення користі природі та людству. З огляду на вищезазначене актуальною є проблема, що спрямована на підготовку майбутнього дизайнера в єдності професійно-практичного досвіду та формування його естетичної культури в сучасних умовах зміни пріоритетності дизайнерської освіти, тобто цілісного підходу до фахової, психолого-педагогічної, методичної та науково-дослідницької діяльності, формування особистісних смислів не лише в межах моно художнього простору дизайну, але й в умовах вирішення проблеми його глобального розвитку в контексті інтеграції, взаємопроникнення різних видів художньої діяльності, їх взаємозв'язків та активної взаємодії. Розробка моделі формування естетичної культури має базуватися на системно-цілісному, особистісно-діяльнісному інтегративному, культурологічному, історичному, методологічному підходах; сучасній теорії педагогічної та психолого-педагогічної діяльності.

Провідні ідеї концепції знайшли своє відображення у загальній гіпотезі дослідження – процесі підготовки майбутніх дизайнерів у вищих навчальних закладах ефективність формування естетичної культури буде залежати від певних педагогічних умов, і її рівень буде тим вищий, чим досконалішими будуть теоретико-методологічне обґрунтування і науково-методичне забезпечення цього процесу.

Для вирішення поставлених завдань, досягнення мети та перевірки гіпотези використано комплекс сучасних загальнонаукових методів, адекватних природі явища, що досліджується: *теоретичні* (історико-логічний, проблемний, порівняльний, ретроспективний аналіз для порівняння зіставлення різних поглядів науковців на певні аспекти досліджуваної проблеми; розгляду питань, що стосуються визначення поняттєво-категоріального апарату; обґрунтування положень щодо сутності змісту, принципів та функцій моделі педагогічного забезпечення формування естетичної культури майбутніх дизайнерів у вищих навчальних закладах); *емпіричні* (діагностичні (бесіди, анкетування, тестування, контрольна робота, вивчення документації), прогностичні (експертні оцінки, моделювання та ін.); *обсерваційні* (спостереження, самооцінка) для виявлення рівня сформованості естетичної культури майбутніх дизайнерів; педагогічний експеримент для виявлення ефективності реалізації моделі педагогічного забезпечення формування естетичної культури майбутніх дизайнерів; педагогічний моніторинг для відстеження результативності досліджуваного процесу); *методи математичної статистики* (статистична обробка даних, графічне відображення результатів) для кількісного та якісного аналізу емпіричних даних, виявлення кількісних залежностей між досліджуваними явищами і процесами).

Висновки та напрямки подальших досліджень. З огляду на вищезазначене, розв'язання проблеми формування естетичної культури майбутніх дизайнерів у ВНЗ вимагає системного осмислення концептуальних, теоретичних та методичних положень та зумовлює необхідність розробки моделі процесу формування естетичної культури майбутніх дизайнерів у вищих навчальних закладах, її теоретичного обґрунтування та експериментальної перевірки.